

Armin Mikos von Rohrscheidt, Arkadiusz Ochmański

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego Miasta Wrocławia i powiatu ziemskiego Wrocławskiego

Turystyka Kulturowa nr 2, 55-82

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Materiały faktograficzne

Armin Mikos v. Rohrscheidt, Arkadiusz Ochmański

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego Miasta Wrocławia i powiatu ziemskiego Wrocławskiego przeprowadzonej w okresie od listopada 2011 do stycznia 2012

I. Dane dotyczące przebiegu badania:

Obszar badania: miasto Wrocław, powiat ziemski wrocławski

Lokalizacja: Województwo Dolnośląskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.2)* Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: listopad –grudzień 2011

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: grudzień 2011,

Badania terenowe: listopad 2011 – grudzień 2011,

Przeprowadzający badanie terenowe: Arkadiusz Ochmański ,

Data wypełnienia formularza: 10-21 stycznia 2012

II. Formularz waloryzacyjny mikroregionu:

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów),

Gotycka archikatedra pw. św. Jana Chrzciciela z przełomu XIII/XIV wieku we Wrocławiu (12)

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

Gotycka bazylika pod wezwaniem św. Elżbiety Węgierskiej z przełomu XVI wieku we Wrocławiu (6)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Średniowieczny klasztor klarysek we Wrocławiu z XIV wieku (3)

Kaplica Matki Boskiej Osobowickiej na Wzgórzu Kaplicznym we Wrocławiu (0)

Historyczna znacząca świątynia innych religii lub wyznań ZD (za pierwsze dwie) (6)

Synagoga pod Bocianem, ul. Św. Antoniego we Wrocławiu (6)

Późnobarokowy kościół pod wezwaniem Opatrzności Bożej z XVIII wieku we Wrocławiu (6)

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej w Sobótce z XVI wieku (6)

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Ślęzańskiej Matki Bożej Dobrej Rady w Sulistrowiczkach (3)

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia we Wrocławiu (3)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

- XVII-wieczna Cerkiew pod wezwaniem św. Cyryla i Metodego we Wrocławiu (4)*
Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)
Grekokatolicka Katedra św. Wincentego i św. Jakuba we Wrocławiu (2)
Aktualna siedziba biskupia (6)
Archikatedra św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu -siedziba metropolity wrocławskiego (6)
Grekokatolicka Katedra św. Wincentego i św. Jakuba we Wrocławiu- siedziba eparchii obrządku bizantyjsko-ukraińskiego w Polsce (0)
Gotycka Katedra pod wezwaniem św. Marii Magdaleny z XI wieku we Wrocławiu-siedziba biskupa kościoła polskokatolickiego we Wrocławiu (0)
Późnobarokowy kościół pod wezwaniem Opatrzności Bożej z XVIII wieku we Wrocławiu-siedziba biskupa diecezji wrocławskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (luterńskiego) w Polsce (0)
Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4) –
XII-wieczny późnoromański kościół św. Idziego na Ostrowie Tumskim we Wrocławiu (4)
XIV-wieczny gotycki kościół pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny na Piasku we Wrocławiu (4)
XIII-wieczna gotycka Kolegiata Świętego Krzyża i św. Bartłomieja we Wrocławiu (4)

I.A. b)Zamki i pałace:

- Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy)(5)*
Pałac Spätgenów we Wrocławiu (zamek królów pruskich), zespół pałacowy stanowiący od XVIII do XX wieku wrocławską rezydencję pruskich królów z dynastii Hohenzollernów (5)
Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa) (2)*
XVIII wieczny pałac rodziny von Schwerin, zmodernizowany w XIX wieku w stylu klasycystyczno-modernistycznym, znajdujący się w Borowej Oleśnickiej (2)
Pałac w Krobielowicach (2)
*Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)*
Ruiny zamku obronnego z XIII wieku w Kątach Wrocławskich (0)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

- Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)*
Zespół historycznego centrum Wrocławia (12)
Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)
Modernistyczny budynek Hali Stulecia z 1913 roku we Wrocławiu-Wystawa Stulecia upamiętniająca zwycięstwo nad Napoleonem w Bitwie Narodów w 1813 roku. Zorganizowana w 100 rocznicę wydarzenia, koncert Marleny Dietrich- ówczesnej gwiazdy światowego kina w 1966 roku, modlitwa ekumeniczna z udziałem bł. Papieża Jana Pawła II (31.05.1997) i wiele innych.(6)
*Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)*
XIV wieczny późnogotycki Ratusz Miejski we Wrocławiu-(4)
XVIII wieczny barokowy Gmach Główny Uniwersytetu Wrocławskiego -(4)
Zakład Narodowy im. Ossolińskich (0)
*Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)*
Szereg zabytkowych budynków w różnych stylach architektonicznych na terenie Wrocławia (0)
*Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****)(1)*
Villa „Colona” we Wrocławiu –miejsce podpisania aktu kapitulacji Festung Breslau (0)

- Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)
Fosa Miejska we Wrocławiu (4)
Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)
XIV wieczna Baszta Niedźwiadka na tyłach Hali Targowej we Wrocławiu (2)
Ruiny fortyfikacji miejskich (1)
Pozostałości fundamentów XIII wiecznej Bramy Olawskiej na placu Dominikańskim we Wrocławiu (1)
Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)
Dzielnica Czterech Wyznań we Wrocławiu- obszar Starego Miasta we Wrocławiu, pomiędzy ulicami Kazimierza Wielkiego, św. Antoniego, Pawła Włodkowica i św. Mikołaja. Powstała jesienią 1995 roku z inicjatywy duchownych chrześcijańskich (katolickich, prawosławnych i protestanckich) (7)
Rynek Miejski we Wrocławiu –średniowieczny plac targowy z 60 kamienicami zbudowanymi w różnych okresach historycznych głównie przez ludność niemiecką (7)
Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)
Pręgierz z XVI wieku na wrocławskim rynku (0)
Budynek Dworca PKP z XIX wieku w stylu angielskiego neogotyku (0)
Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)
Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)
Budowle hydrotechniczne Wrocławskiego Węzła Wodnego (10)
Historyczna funkcjonująca stale linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)
Port Miejski i Port Popowicki -przystanki na Odrze stanowiącej fragment europejskiej sieci żegluga łącząca się z kanałami Sprewy , Łaby, Renu i Rodanu (6)
Linia kolejowa Wrocław-Oława powstała w 1842 roku (najstarsza linia kolejowa na terenie Polski) (0)

I.A. d) Obiekty militarne:

- Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)
Arsenal Miejski we Wrocławiu (2)
Schron Naziemny z 1941 roku przy placu Strzegomskim we Wrocławiu (2)
Pojedyncze obiekty forteczne częściowo dostępne, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)
XVIII wieczny neorenesansowy odwach po wschodniej stronie ulicy Świdnickiej we Wrocławiu (1)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

- Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30),
Hala Stulecia we Wrocławiu (30)
Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)
Historyczne centrum Starego Miasta we Wrocławiu (15)

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty wpisanych powyżej klas:

- Za stałych przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)
XVIII wieczny barokowy Gmach Główny Uniwersytetu Wrocławskiego (2), *XIV wieczny późnogotycki Ratusz Miejski we Wrocławiu* (2), *XIV wieczny gotycki kościół pod wezwaniem*

- Najświętszej Marii Panny na Piasku we Wrocławiu, Pałac Spätgenów we Wrocławiu*(2). *XIII wieczna gotycka Kolegiata Świętego Krzyża i św. Bartłomieja we Wrocławiu* (2)
 Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników obiektowych (w pierwszych pięciu) (1 pkt)
Wszystkie obiekty (5)
 Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego (pierwsze pięć*) (1 pkt)
 Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników obiektowych (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)
We wszystkich obiektach istnieje możliwość wynajęcia przewodnika, w co najmniej dwóch językach obcych (5)
 Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze 2) (po 2 pkt)
Brak (0)
 Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)
Brak (0)
 Przewodniki elektroniczne po obiekcie (za pierwsze trzy) (1),
Pałac Spätgenów we Wrocławiu(1). *XIII wieczna gotycka Kolegiata Świętego Krzyża i św. Bartłomieja we Wrocławiu* (1), *XVIII wieczny barokowy Gmach Główny Uniwersytetu Wrocławskiego* (1)
 Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)
Każdy z powyższych obiektów (3)
 Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),
Każdy z powyższych obiektów (3)
 Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)
Każdy z powyższych obiektów (3)
 Za bardzo dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu)
Bardzo dobry stan konserwacji i estetyki wszystkich powyższych obiektów (2)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

- Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)
Pomnik Zwierząt rzeźnych na Starych Jatkach we Wrocławiu (6)
Iglica przed Halą Stulecia we Wrocławiu (6)
 Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)
Fontanna z Szermierzem obok Głównego Gmachu Uniwersytetu Wrocławskiego (2)
Pomnik Pomarańczowej Alternatywy (2)
Pomnik „Powodzianka” upamiętniający powódź stulecia w 1997 roku (2)
Wrocławskie Krasnale upamiętniające działalność Pomarańczowej Alternatywy (0)
 Miejsca historyczne o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)
Hala Stulecia we Wrocławiu-miejsce wystąpień podczas Światowego Kongresu Intelektualistów w Obronie Pokoju w sierpniu 1948 roku (8)
 Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)
Willa „Colonia” przy ulicy Rapackiego 14 we Wrocławiu - miejsce podpisania aktu kapitulacji Festung Breslau 6 maja 1945 r.(2)

Masyw Ślęży „regionalny” ośrodek pogańskiego kultu solarnego miejscowych plemion datowany na V w. p.n.e (2)

*Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)*

Kilkanaście obiektów małej architektury na terenie Wrocławia (0)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Prezydium Policji przy ul. Szewskiej we Wrocławiu, „Piwnica Świdnicka” w Ratuszu Miejskim, Biblioteka Uniwersytecka na Piasku we Wrocławiu - miejsca akcji powieści kryminalnych Marka Krajewskiego (2),

Szczyt Ślęży-miejsce akcji powieści „Panna Nikt” Tomasza Tryzny, zekranizowanej w 1996 roku przez Andrzeja Wajdę (2)

Ostrów Tumski we Wrocławiu i Szczyt Ślęży – miejsce akcji powieści „ Narrenturm” Andrzeja Sapkowskiego (2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

Dom przy placu Wolności na wrocławskim Biskupinie-miejsce zamieszkania fizyka-noblisty Maxa Borny (3)

II Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu- szkoła, do której uczęszczała światowej sławy alpinistka Wanda Rutkiewicz (3)

Wytwórnia Filmów Fabularnych we Wrocławiu-miejsce produkcji filmu „Nóż w Wodzie” w reżyserii Romana Polańskiego laureata statuetki Oscara (3)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

Wrocławski Teatr Pantominy- związany z działalnością wybitnego polskiego twórcy pantominy Henryka Tomaszewskiego (2)

Teatr Polski we Wrocławiu-w sztukach wystawianych na scenie gra plejada polskich gwiazd filmowych i teatralnych m.in. Kinga Preis laureatka prestiżowej nagrody w dziedzinie filmu „Złota Kaczka”(2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa) (1)*

Dom przy ulicy Rzeźniczej we Wrocławiu-miejsce zamieszkania w latach 1964-1973 poety Rafała Wojaczka (bez punktacji)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Klasztor Dominikanów we Wrocławiu - założycielem był bł. Czesław Odrowąż „Patron Wrocławia” (1)

Klasztor Klarysek we Wrocławiu- fundatorem był książę wrocławski Henryk III Biały, pan. (1248-66) (1)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

Kościół św. Macieja we Wrocławiu- do przykościelnego gimnazjum w latach 1801-1805 uczęszczał poeta niemiecki Joseph von Eichendorff (2)

Cmentarz Żydowski we Wrocławiu, miejsce pochówku Ferdynanda Lasalle, założyciela partii socjaldemokratycznej w Niemczech (SPD) (2)

Opera Wrocławska-jej kierownikiem artystycznym w latach 1804-1807 był Carl Maria von Weber jeden z głównych reprezentantów okresu wczesnego romantyzmu w muzyce niemieckiej(0)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

Grób światowej sławy geologa Henryka Teisseyra na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ulicy Bujwida we Wrocławiu (6)

Grób światowej sławy bakteriologa Ludwika Hirszfelda na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ulicy Bujwida we Wrocławiu (6)

Grób światowej sławy neurochirurga, osobistego lekarza Lenina w latach 1922-24 Otto Foerstera na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ulicy Bujwida we Wrocławiu (6)
 Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)
Grobowiec Henryka II Pobożnego w kościele św. Wincentego i Jakuba we Wrocławiu (2)
Grobowiec Henryka IV Probusa w kościele św. Krzyża we Wrocławiu (2)
Grób poety Rafała Wojaczka na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ulicy Bujwida we Wrocławiu (2)
 Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)
Grób profesora Władysława Nehringa na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu (1)
Grób profesora Józefa Dudka twórcy „Salony Profesora Dudka” zrzeszającego wrocławską inteligencję na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu (1)
 Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)
Cmentarz Żydowski przy ul. Ślężnej we Wrocławiu (0)

I.B. c) Budowle współczesne

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech**) (1)
Kościół Ducha Świętego we Wrocławiu (1)
Rotunda Panoramy Raclawickiej (1)
Budynek SDH Feniks (1)
Wieża Wratislavia Tower (0)

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)
Pochodzące z okresu kultury łużyckiej rzeźby „Niedźwiedź”, „Mnich”, „Postać z rybą” na szlaku prowadzącym z Sobótki na Ślężę (5)
„Bitwa pod Raclawicami” z 1894 roku cykloramiczny obraz autorstwa J. Styki i W. Kossaka (5)
Aula Leopoldina w gmachu głównym Uniwersytetu Wrocławskiego (5)
Zegar astronomiczny z 1580 r. umieszczony po wschodniej stronie Starego Ratusza we Wrocławiu (0)
 Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*) (5)
„Fontanna Multimedialna” przy Hali Stulecia we Wrocławiu (5)
Pociąg do Nieba” autorstwa Andrzeja Jarodzkiego z 2010 roku (5)
„Krzeseł” rzeźba plenerowa autorstwa Tadeusza Kantora z 2011 roku (5)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)
Muzeum Narodowe we Wrocławiu (8)
Muzeum Architektury we Wrocławiu (8)
Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu (8)
Muzeum Sztuki Cmentarnej we Wrocławiu
Muzeum Sztuki Medalierskiej
 Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)
Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu (5)
Muzeum Mineralogiczne we Wrocławiu (5)
Muzeum Sztuki Historycznej (5)
 Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)
Muzeum Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu (0)
Muzeum Motoryzacji w Ślęży (0)
 Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

Skansen Archeologiczny w Będkovicach (10)

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

Muzeum-Skansen Rolny w Nadolicach Wielkich (6)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

Wystawa „Polska Sztuka Współczesna” w Muzeum Narodowym we Wrocławiu (4)

Wystawa „Voodoo w Malarstwie Haitańskim” w Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu (4)

Wystawa „Znaki Zaszczytne w Polsce” w Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu (4)

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

Pałac Królewski (Muzeum Miejskie Wrocławia), Ratusz (Muzeum Miejskie Wrocławia), Arsenal (Muzeum Miejskie Wrocławia), Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Etnograficzne, Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Architektury, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Muzeum Mineralogiczne, Muzeum Geologiczne, Muzeum Przyrodnicze, Muzeum Poczty i Telekomunikacji. WRO Center, BWA Awangarda. BWA Design. IPN. Galeria Entropia, Galeria M, Galeria na Odwachu, Browar Mieszkański, Festiwal Wysokich Temperatur. Galeria Sztuki, społecznej ARTTRAKT, Galeria Artbrut, Muzeum kościoła św. Antoniego z Padwy, Centrum Kultury Zamek. Muzeum Radia Wrocław, (4)

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

Multimedialny pokaz pt. „Piękna i Bestia” (Fontanna Multimedialna we Wrocławiu)(4)

Multimedialny pokaz pt. „Marzenia” (Fontanna Multimedialna we Wrocławiu) (4)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dotatkowe** punkty za: Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu (2)

Muzeum Historyczne we Wrocławiu (2)

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu (1)

Muzeum Historyczne we Wrocławiu (1)

Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

Wystawa „Dawna Wieś Dolnośląska” w Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu (3)

Wystawa form piernikarskich w Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu (3)

Przewodniki elektroniczne (1)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu (1), Muzeum Historyczne we Wrocławiu (1)

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy:) (1)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu (1), Muzeum Historyczne we Wrocławiu (1),

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (1)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu, Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu, Muzeum Mineralogiczne we Wrocławiu, Muzeum Sztuki Historycznej we Wrocławiu (7)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (1)

We wszystkich powyższych placówkach muzealnych (6)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

We wszystkich powyższych placówkach muzealnych (6)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu (3)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

Wszystkie powyższe placówki muzealne (3)

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu (2)

Muzeum Narodowe we Wrocławiu (2)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (3)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Każda z powyższych placówek muzealnych (4)

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (3)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym(7)

Międzynarodowy Festiwal „Vratislavia Cantans” (7)

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wiedeńskiej (7)

Międzynarodowy Festiwal „Maj z Muzyką Dawną” (7)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Ogólnopolski Festiwal Kolęd i Pastoralek (6)

Forum Musicum (6)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Letni Festiwal Operowy (4)

Filharmonia Familijna (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Międzynarodowy Festiwal Gitarowy (7)

Wrocław Industrial Festival (7)

Asymmetry Festival (7)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Era Nowe Horyzonty”(6)

Przegląd Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu (6)

Festiwal „Jazz nad Odrą” we Wrocławiu (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Festiwal Piosenki i Tekstu Śmiesznego „Chichot” we Wrocławiu(4)

Dolnośląski Festiwal Nauki we Wrocławiu(4)

Noc Świętojańska w Sobótce (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Brak (0)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festyn Archeologiczny w Gminie Sobótka (4)

Rekonstrukcja Powstania Warszawskiego we Wrocławiu (4)

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden)(4)

Brak (0)

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

Gruba rekonstrukcji historycznej „Festung Breslau” z Wrocławia (5)

Drużyna Wojów Ślązańskich z Wrocławia (5)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

Międzynarodowy Festiwal Gitarowy -11 dni (3)
Przeгляд Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu (3)
Jazz nad Odra we Wrocławiu – miesiąc (3)
Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Era Nowe Horyzonty” - 10 dni (3)
Asymmetry Festiwal - 5 dni (1)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną lub kulturową:

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)
Zakład Uzdatniania Wody Mokry Dwór (2)
Wrocławska Oczyszczalnia Ścieków Janówek (2)
Z ofertą kulturową (do dwóch): (2)
Brak (0)
Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze 2) (po 2 pkt)
Brak (0)
Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)
Brak (0)
Dodatek za obsługę w językach obcych: (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, Akwaria, Parki Dzikich Zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (za każdy do trzech) (4)
Miejski Ogród Zoologiczny we Wrocławiu (4)
Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)
Ślezański Park Krajobrazowy (2)
Park Krajobrazowy „Dolina Bystrzycy” (2)
Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)
Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu (4)
Ogród Japoński we Wrocławiu (4)
Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)
Park przypałacowy w Świątnikach (2)
Park podworski w Radwanicach (2)
Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa) (2)
Park Południowy we Wrocławiu (2)
Park Szczytnicki we Wrocławiu (2)
Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)
Park Zachodni we Wrocławiu (0)
Park Wschodni we Wrocławiu (0)
Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)
Park Staromiejski we Wrocławiu (0)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)
Droga św. Jakuba (8)
Europejski Szlak Romański (0 – w istocie poziom organizacji szlaku wirtualnego)
Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)
Szlak Odry (6)
Materialne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

- Szlak Archeologiczny „Czerwony Niedźwiadek” Sobótka-Będkowice (3)
Szlak Archeologiczny „Czarny Niedźwiadek” Sobótka-Będkowice-Górka (3)
Droga Ślęzan Sobótka-Ślęza-Sulistrowice (3)
Wirtualne szlaki turystyczne [53], przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)
Szlak Pamiątek Architektury Sakralnej (rowerowy) (2)
Szlak Pałaców (rowerowy) (2)
Szlak turystyczny dookoła Wrocławia im. doktora Bronisława Turonia (kolor żółty)(2)
Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)
Szlak Architektury Sakralnej Śląska (1)
Szlak Perła Architektury Śląska (1)
Szlak Zbiorów Muzealnych Śląska (1)
Szlak Eberharda Mocka we Wrocławiu (0)
Mityczny Wrocław(0)
Mosty i Kładki Wrocławia (0)
Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)
„Przejażdżka meleksem po Wrocławiu” (Wrocław City Tour) (3)
"Przejażdżka riksą po Starym Mieście" (Wrocław City Tour) (3)
Oferta objazdu turystycznego w przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)
Możliwość zamówienia w niektórych miejscowych biurach podróży autobusu lub melexu wraz z przewodnikiem na dowolnej trasie(2)
Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)
Oferta zamówienia przejazdu pojazdem retro z przewodnikiem jest dostępna w minimum 4 językach obcych) (2)

Razem za kategorię I: 678 punktów

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

- Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)
Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej we Wrocławiu (2)
Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)
Informacja turystyczna m.in. w języku angielskim, niemieckim, rosyjskim, francuskim i innych (3)
Przewodnicy miejsca lub terenowi na zamówienie (3)
PTTK Wrocław (3)
Przewodnicy miejsca lub terenowi, (za każdy język do czterech) (1)
Obsługa przewodnicka w minimum 4 językach obcych, w tym w: angielskim, niemieckim, rosyjskim, francuskim, hiszpańskim, innych (4)
Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)
Szereg materiałów informacyjnych wydawanych przez Biuro Promocji Miasta Wrocławia oraz Dolnośląska Organizację Turystyczną (2)
Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)
angielski, niemiecki, rosyjski (3)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

- Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Istnieje oferta noclegowa we wszystkich kategoriach: po przynajmniej dwa hotele wszystkich kategorii (20), przynajmniej dwa schroniska (4), przynajmniej dwa inne rodzaje kwater zorganizowanych (4) oraz hostele (4). Szczegóły w dziale: Gdzie jeść i spać we Wrocławiu Razem: (32)

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną (za pierwszy obiekt) (3)

Restauracja „Spiż” we Wrocławiu (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja „Wieża Ciśnień” we Wrocławiu (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja „Inspiracja” we Wrocławiu (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Wszystkie wyżej wymienione restauracje (2)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Wszystkie wyżej wymienione restauracje (2)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

Restauracja „Spiż” w Wrocławiu (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)

Restauracja „Inspiracja” we Wrocławiu (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar Mleczny „Miś” we Wrocławiu (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

POLBUS WROCLAW (2)

TUKAN TRAVEL we Wrocławiu (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy im. Mikołaja Kopernika we Wrocławiu-Strachowicach (4)

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

Dworzec Główny PKP we Wrocławiu (3)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec PKS we Wrocławiu (2)

Czynna przystań pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)*

Przystań: Kardynalska - Bulwar Włostowica, Wyspa Piasek na Ostrowie Tumskim (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

Autostrada A-4 Jędrzychowice-Korczowa (4)

Autostrada A-8 (Autostradowa Obwodnica Wrocławia) (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

Droga krajowa nr.5 Nowe Marzy-Lubawka (2)

Droga krajowa nr.8 Budzisko-Kudowa-Zdrój (2)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

MPK Wrocław „POLBUS Wrocław” (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

Autobusy nocne MPK Wrocław (1)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Taxi GROSZ we Wrocławiu (1)

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

Przejazd zabytkowym tramwajem RETRO po Wrocławiu (3)

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) (1)
Melex Eko-Tur Wrocław (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (3)

Targi Turystyczne „Touristik and Caravaning” w Lipsku (3)

Targi Turystyczne MITT w Moskwie (3)

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Międzynarodowe Targi Turystyczne Wrocław (0)

Targi Turystyczne TOUR SALON w Poznaniu (0)

Targi Turystyczne w Opolu (0)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Szereg publikacji o charakterze promocyjnym wydawanych przez Dolnośląską Organizację Turystyczną i Biuro Promocji Miasta Wrocławia (2)

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich 2 latach (2)

Wizyta włoskich dziennikarzy zajmujących się tematyką turystyki kulinarnej 28.08-1.09.2011 (2)

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

III Międzynarodowa Konferencja Naukowa w Wyższej Szkole Handlowej we Wrocławiu pod hasłem „Rola turystyki w gospodarce regionu” 11-13.10.2011 (1)

Razem za całą kategorię II: 110 punktów

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

Teatr stały (za pierwszy obiekt) (3)

Teatr Polski we Wrocławiu (3)

Filharmonia na miejscu (3)

Filharmonia Wrocławska im. Witolda Lutosławskiego (3)

Opera na miejscu (2)

Opera Wrocławska (2)

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

Teatr CAPITOL we Wrocławiu (2)

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino Helios we Wrocławiu (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

Masyw Ślęży (Przedgórze Sudeckie) (2)

Jeziora (zdatne do kąpieli, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Zbiornik wodny Mietków (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb „Dziadek” we Wrocławiu (1)
Skamieniały pień drzewa kopalnianego w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu (1)
Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)
Wieża Matematyczna Uniwersytetu Wrocławskiego (1)
Wieża widokowa na szczycie Ślęży (1)
Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)
Loty widokowe nad Masywem Ślęży organizowane przez Aeroklub w Mirosławicach (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna

Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)
Wrocławski Park Wodny (2)
Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)
Plaże przy zbiorniku wodnym w Mietkowie (2)
Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)
Szkoła Językowa Berlitz we Wrocławiu (2)
Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)
Wrocławskie Centrum Treningowe Spartan Sp. Z. o.o. (2)
Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)
Stadion EURO 2012 we Wrocławiu-Maślicach (1)
Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)
Ośrodek Jeździecki „Ranczo na Grobli” w Galowie (1)
Młodzieżowe Centrum Sportu we Wrocławiu (1)
Lodowiska ogólnodostępne stale (za pierwszy obiekt) (2)
Lodowisko "Orbita" we Wrocławiu (2)

Razem za całą kategorię III: 37 pkt

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)
Uniwersytet Wrocławski (4)
Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)
Politechnika Wrocławska (2)
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (2)
Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)
Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu (2)

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty)(2)
Zakład rehabilitacji leczniczej w urazach i chorobach kregostłupa „AKSON” we Wrocławiu (2)
AFD-Rehabilitacja Sp. Z o.o. Centrum rehabilitacyjne DIKUL we Wrocławiu (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)
W ciągu roku we Wrocławiu organizowane są liczne imprezy o charakterze targowym m.in. Międzynarodowe Targi Turystyczne (kwiecień) (2)
Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)
LG Electronics Wrocław Sp. z o.o. w Biskupicach Podgórnym (2)
Fagor Mastercook SA we Wrocławiu (2)
Telefonia DIALOG S.A. we Wrocławiu (2)
Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)
Regionalne Centrum Turystyki Biznesowej we Wrocławiu (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)
Galeria Dominikańska we Wrocławiu (4)
Pasaż Grunwaldzki we Wrocławiu (2)
Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)
Sklep Firmowy Zakładów Ceramicznych "Bolesławiec" Sp. z o.o. (2)
Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)
Cepelia. Sklep firmowy. Cepelia Polska Sztuka i Rękodzieło Sp. z o.o. (1)
Deptak handlowy (za pierwszy) (2)
Ul. Świdnicka we Wrocławiu (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)
Toronto (Kanada), Lwów (Ukraina), Drezno (Niemcy), Lille (Francja) - miasta partnerskie Wrocławia (4)

Razem za całą kategorię IV: 40 pkt

Suma punktów:

Potencjalne cele turystyki kulturowej (kategoria I): 678 pkt.

Elementy obsługi turystycznej (kategoria II): 110 pkt.

Pozostała oferta czasu wolnego (kategoria III): 37 pkt.

Inne czynniki wspierające turystykę kulturową (kategoria IV): 40 pkt.

Razem za wszystkie kategorie: 865 punktów.

III. Interpretacja wyników analizy potencjału:

Poniżej, w tabeli 1. zestawiono punktację szczegółową, określoną dla poszczególnych kategorii i podzakresów przeprowadzonego badania. Porównanie punktów uzyskanych w ramach oceny istnienia i znaczenia poszczególnych typów walorów oraz najważniejszych aspektów organizacji turystyki i elementów infrastruktury turystycznej pozwoli na natychmiastowe zorientowanie się zarówno w wiodących typach atrakcji, potencjalnych

szansach pozyskania turystów zainteresowanych różnymi typami celów wyjazdów jak również w silnych i słabych stronach oferty miasta i mikroregionu. Opisowa część interpretacji zaprezentuje szerzej stan i podejmowane działania w zakresie organizacji turystyki oraz informacji i promocji turystycznej.

Tabela 1. Punktacja ustalona w poszczególnych zakresach badania

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. ilość punktów	Uwagi
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki, w tym:	232	475	
	I.A. a. zabytki sakralne	72	122	
	I. A. b. zamki i pałace	9	108	
	I.A. c. inne zab. archit. i techniki	62	140	
	I.A. d. obiekty militarne	5	18	
	I. A .e. dodatkowe punkty	79	85	
	I.B. Miejsca historyczne/znaczące	84	240	
	I.B. a. Budowle hist. i monumenty	55	102	
	I.B. b. Cmentarze historyczne	26	56	
	I.B. c. Budowle współczesne	3	10	
	I.C. Dzieła sztuki (pojedyncze)	30	72	
	I.D. Muzea i Wystawy	55+80	115+90	
	I.E. Eventy kulturowe	123	150	
	I.F. Zakł. przemysłowe z of.tur.	4	16	
	I.G. Kul. znacz.of. przyrodnicza	28	53	
	I.H. Szlaki kulturowe	42	106	
	RAZEM za kategorię I	678	1245	
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	17	17	
	II.B. Infrastruktura turystyczna	49	51	
	III.C. Infrastr. komunikacyjna	30	32	
	II.D. Promocja turystyczna	14	14	
		Razem za kategorię II	110	114
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A Instytucje kultury	12	12	
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	11	14	
	III.C. Oferta sport., eduk., rekr.,	13	13	
		Razem za kategorię III.	37	37
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową :	IV.A. Instytucje w regionie	10	15	
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	4	16	
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	11	11	
	IV.D. Oferta shoppingu	11	11	
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa	4	4	
		Razem za kategorię IV	40	57
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	865	1453	

Wnioski z analizy

W wyniku waloryzacji potencjału turystyczno-kulturowego Wrocławia i powiatu wrocławskiego stwierdzono, że badany mikroregion posiada wielki potencjał turystyczno-kulturowy (678 pkt w I kategorii), co lokuje ten obszar w gronie kilku najważniejszych destynacji turystyczno-kulturowych kraju. Region koncentruje się na różnych formach turystyki kulturowej, szerzej omówionych poniżej, wśród których na pierwszych miejscach należy wymienić turystykę dziedzictwa kulturowego i turystykę muzealną. Rozwojowi typowej turystyki miejskiej sprzyja dogodne położenie komunikacyjne i odpowiednia infrastruktura (dobra sieć dróg, w tym autostrada A-4 (Niemcy- Legnica – Opole – Katowice - Kraków) i szereg dróg krajowych (w tym nr. 5 Lubawka – Poznań – Bydgoszcz - Gdańsk oraz nr 8: Kudowa Zdrój – Piotrków-Warszawa- Białystok), istnienie międzynarodowego portu lotniczego z szeregiem połączeń do europejskich ośrodków metropolitalnych, w tym z lotami typu *low cost*). W powiązaniu z faktem posiadania przez miasto także bardzo dobrej oferty rekreacyjnej i funkcjonowania w jego przestrzeni szeregu atrakcyjnych miejsc shoppingu może to mieć korzystny wpływ na kreowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty dla różnych typów turystów kulturowych, w tym zwolenników podróży typu City Break.

Oferta noclegowa i gastronomiczna Wrocławia jest bardzo szeroka (obiekty noclegowe w każdej kategorii, duża liczba obiektów gastronomicznych). Oferta kulturalna miasta zalicza się największych w Polsce, występują tu wszystkie główne typy oferty kulturalnej. Bogata jest także oferta rekreacyjna i edukacyjna miasta (wszystkie typy oferty).

Na terenie miasta funkcjonują dwie główne placówki informacji turystycznej: Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej (miejska) oraz Dolnośląska Informacja Turystyczna (regionalna). Można tam uzyskać informacje w kilku językach, które udzielane są przez dobrze przygotowany do obsługi personel. W obydwu punktach można także pobrać szereg bezpłatnych materiałów turystycznych oraz zakupić serie map, przewodników, informatorów kulturalnych oraz innych wydawnictw dotyczących miasta, a także skorzystać bezpłatnie z Internetu.

Bardzo dobrze zorganizowana jest także oferta przewodnicka Wrocławia. Na terenie miasta działa kilka większych biur przewodnickich, których oferta skupiona jest na zwiedzaniu jego atrakcji turystycznych. W każdym z nich istnieje możliwość wynajęcia przewodnika w szeregu językach obcych, w tym zawsze w podstawowych: angielskim, niemieckim i rosyjskim. Ciekawie przedstawiają się także oferty tematyczne biur i licznych samodzielnie pracujących przewodników miejskich. Oferują oni nie tylko systematyczne zwiedzanie głównych atrakcji miasta, ale także spacer i wycieczki tematyczne np. zwiedzanie fortyfikacji miejskich, zabytków gotyku i baroku, spacer śladem wrocławskiej społeczności żydowskiej i wiele innych. Na uwagę zasługuje także tendencja zastępowania lub wspomagania tradycyjnych kanałów przekazywania informacji z wykorzystaniem jedynie własnego głosu nowszymi technologiami. Jednym z takich przykładów jest system bezprzewodowej transmisji głosowej Tour Guide-2020. Umożliwia on swobodny odbiór informacji niezależnie od zjawisk przyrodniczych i hałasów w odległości do 100 metrów od przewodnika. Technologia ta wykorzystywana jest obecnie przez jedno z największych biur turystycznych oferujących wycieczki po mieście.

Istnieje także różnorodna oferta w zakresie sposobów poruszania się po Wrocławiu. Jednym z najlepszych przykładów jest stworzenie terenowej wypożyczalni rowerów miejskich, składającej się z kilkunastu stanowisk na wolnym powietrzu ulokowanych w różnych punktach miasta. Niektóre biura turystyczne oferują przejazd meleksami turystycznymi, rejsy statkami wycieczkowymi po Odrze, a także przejazd tramwajami retro, co stanowi dodatkową atrakcję dla zwiedzających. Wrocław dba także o turystów niepełnosprawnych, szczególnie niewidomych. Ciekawą inicjatywą przystosowania infrastruktury turystycznej dla tej grupy odbiorców są makiety walorów kulturowych miasta

ulożone bezpośrednio przy ich oryginałach. Przy odpowiednim komentarzu ze szczególnym uwzględnieniem topografii zabytków turyści mogą przez dotyk poznać dziedzictwo kulturowe miasta.

Aktualnie władze miejskie Wrocławia podejmują intensywne działania dotyczące zarówno promocji istniejących walorów jak również tworzenia nowych atrakcji turystycznych. Podobnie jak w większości dużych polskich miast samorząd skupia się w pierwszym rzędzie na organizacji różnego rodzaju eventów o randze krajowej i międzynarodowej. Intensyfikacja promocji miasta związana jest przede wszystkim z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w czerwcu 2012, których miasto jest jednym z gospodarzy. W związku z tą imprezą wdrożono strategię promocji i wzrostu rozpoznawalności miasta w innych krajach europejskich. Miasto organizuje szereg happeningów promocyjnych, np. Festiwal Wrocław 2012 - pokaz gigantycznej mapy miasta na wrocławskim rynku, gdzie zaznaczone są największe inwestycje miejskie oraz główne atrakcje turystyczne miasta, a także specjalnej strony internetowej, gdzie zamieszczane są aktualne informacje dotyczące wydarzeń związanych z imprezą, oferty noclegowej i gastronomicznej miasta, jak również komunikacji miejskiej. Stworzony został także szereg bezpłatnych materiałów promocyjnych w postaci ulotek, folderów, map a także innych nośników informacji na temat głównych atrakcji turystycznych miasta, oferty kulturalnej oraz informacji praktycznych. Na pochwałę zasługuje ich oprawa graficzna, a także atrakcyjna forma i zapis tekstu każdorazowo w co najmniej jednym języku obcym. Jednakże w znaczącej większości cechują się one ubogą zawartością merytoryczną. Informacje tam zawarte przedstawione są w bardzo ogólny sposób. Szczególnie widoczny jest brak informacji dotyczących poszczególnych obiektów turystycznych, ich historii, a także atrakcji turystycznych związanych z ich bieżącą działalnością. Mimo istnienia takiej możliwości, w niektórych większych folderach promocyjnych wydanych przez Biuro Promocji Miasta Wrocławia, tekst w dwóch językach nie przekracza nawet 50% objętości strony. W rezultacie następuje redukcja informacji na temat miasta, a to pociąga za sobą osłabienie poziomu identyfikacji poszczególnych walorów turystycznych. Istotną rolę w promocji turystycznej miasta odgrywa Internet. Wrocław posiada własne profile na najważniejszych portalach społecznościowych (np. Nasza Klasa, Facebook, Twister).

Większość obiektów atrakcyjnych turystycznie na terenie miasta i znaczna liczba na terenie powiatu posiada własne, autonomiczne strony internetowe bogate w informacje dotyczące ich genezy, historii i oferty turystycznej. Część z nich posiada także własne profile na portalach społecznościowych, m.in. Muzeum Narodowe oraz Panorama Raławicka mają własne „fanpages” na Facebooku, gdzie ich pracownicy informują na bieżąco o aktualnych wydarzeniach. Miasto regularnie promuje się na targach turystycznych (m. in. corocznie na ITB w Berlinie). Wrocław jest także organizatorem kilku krajowych targów turystycznych (luty, kwiecień). W mieście co roku odbywa się kilka konferencji turystycznych, których organizatorem jest przede wszystkim Wyższa Szkoła Bankowa, a także Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki przy Instytucie Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego.

W ostatnich latach kreowane są na terenie miasta liczne nowe atrakcje turystyczne. Jedną z przykładów udanej kreacji takiej atrakcji jest otwarcie w 2009 roku Wrocławskiej Fontanny Multimedialnej jednej z kilku tego typu w Europie – odtąd organizowane, są tam nowoczesne pokazy multimedialne z wykorzystaniem wody, światła i dźwięku. Kolejną stosunkowo nową atrakcją turystyczną jest wrocławski Szlak Krasnoludków, oparty na figurkach krasnoludków nawiązujących m.in. do historycznych wydarzeń na terenie Wrocławia, historycznych zawodów, a przede wszystkim nawiązujących do instytucji, przy których są zlokalizowane. Jako, że szlak nie ma swojego koordynatora, każda instytucja, firma lub osoba prywatna może stworzyć własną postać krasnoludka. W związku z tym w ciągu 10 lat istnienia inicjatywy powstało już około 200 postaci krasnoludków ulokowanych

głównie w ścisłym centrum miasta. Są one ulubioną atrakcją turystyczną miasta wśród dzieci i młodzieży. W 2016 roku Wrocław zostanie Europejską Stolicą Kultury. W związku z tym wydarzeniem władze miasta planują podjęcie szeregu inicjatyw promocyjnych, a także rozbudowę infrastruktury kulturalnej miasta. Jedną z nich będzie powstające od 2009 roku Narodowe Forum Muzyki – nowoczesna hala koncertowa, w której odbywać się ma szereg imprez kultury elitarnej i popularnej.

Znaczące zaniedbania ze strony władz samorządowych widoczne są w zakresie rozbudowy infrastruktury turystycznej na miejskich trasach turystycznych. Szczególnie widoczny jest brak oznakowania w terenie oraz brak tablic informacyjnych przy poszczególnych obiektach, przez co miejskie trasy turystyczne nie mogą zostać sklasyfikowane jako systemy realne, lecz pozostają na poziomie wirtualnych. Ich funkcjonowanie ogranicza się głównie do udostępniania (bogatych) zestawów informacji i map przebiegu trasy, prezentowanych wyłącznie na stronie internetowej miasta. Powoduje to deficyt wiedzy o istnieniu i drastyczne ograniczenie wykorzystania tych tras, a także małą rozpoznawalność samych obiektów w ich obrębie i niski poziom ich asocjacji z tematyką tras. Jako przykład tego stanu można przytoczyć literacką trasę „Eberharda Mocka” opartą na obiektach, w których dzieje się akcja powieści kryminalnych Marka Krajewskiego. Brak jakichkolwiek informacji na temat szlaku w terenie powoduje niewielkie jego wykorzystanie zarówno wśród turystów jak i mieszkańców miasta.

Widocznym mankamentem miejskiej oferty jest brak (stanowiącego standard w miastach Europy, a nawet w większości dużych miast polskich) miejskiego systemu wiążącego propozycje zwiedzania walorów turystycznych i obiektów kulturalnych z rabatami (np. za wstęp, za przejazd). Dobrym wypełnieniem tej luki mogłoby być stworzenie „Wrocławskiej Karty Turystycznej” pozwalającej na bezpłatne zwiedzanie szeregu obiektów turystycznych i darmowe korzystanie w trakcie pobytu w mieście z komunikacji miejskiej, a także zniżki na bilety do innych obiektów kulturalnych oraz rabaty na ofertę noclegową i gastronomiczną.

Szereg zaniedbań w kwestiach dotyczących turystyki widoczny jest na terenie ziemskiego Powiatu Wrocławskiego. Mimo dużego potencjału turystycznego władze samorządowe nie podejmują inicjatyw związanych z tym działem gospodarki. Portal internetowy powiatu wrocławskiego udziela informacji dotyczących walorów turystycznych mikroregionu w mało przystępny sposób, są one także aktualizowane w daleko niewystarczającym stopniu i tempie. Brak aktualnych danych na temat samych poszczególnych atrakcji turystycznych w miejscowościach, niepełne są informacje dotyczące oferty i warunków wykorzystania bazy gastronomicznej oraz bazy noclegowej na terenie powiatu. Informacje dotyczące infrastruktury turystycznej są dość ubogie. Ograniczają się do podania adresu danego obiektu noclegowego lub gastronomicznego bez podania aktualnego numeru telefonu lub adresu strony internetowej obiektów, które ją posiadają. Uwagę zwraca m.in. jedenaście „map” turystycznych, gdzie sygnaturami oznaczona jest tylko lokalizacja poszczególnych typów obiektów, bez podania w legendzie nazw poszczególnych walorów turystycznych. Wynika z nich także, że pod względem walorów turystycznych powiat posiada przede wszystkim duży potencjał w aspekcie ilościowym. Jednak duża część z tych potencjalnych atrakcji nie jest udostępniona dla ruchu turystycznego – dotyczy to m.in. szeregu dobrze zachowanych i cennych historycznych rezydencji. Stan założeń pałacowo-parkowych jest na ogół zły, duża część z nich jest w stanie ruiny. Niektóre z nich są remontowane przez prywatnych właścicieli i przeznaczane na bazę noclegową, czego dobrym przykładem jest pałac w Krobielowicach gdzie od kilku lat istnieje hotel wysokiej kategorii oraz ośrodek konferencyjny. Niektóre z kompleksów służą za siedziby instytucji użytku publicznego, co ogranicza ich turystyczne wykorzystanie. Z informacji uzyskanych ze strony

internetowej powiatu oraz z aktualnego Biuletynu Informacji Publicznej wynika, że powiat nie bierze udziału w żadnym programie unijnym związanym z turystyką, co oznacza rezygnację ze środków finansowych takich programów mogących służyć inwestycjom w promocję turystyczną regionu oraz jego służącą m.in. turystyce infrastrukturę. Gminą o największym potencjale turystycznym w badanym mikroregionie jest Sobótka. Na stronie internetowej gminy znajduje się szereg informacji dotyczących historii, walorów turystycznych, aktualnej ofercie bazy noclegowej i gastronomicznej, a także informacje na temat eventów odbywających się w ciągu roku kalendarzowego i innych informacji praktycznych. Podobnie jak inne jednostki powiatu - gmina nie posiada własnego punktu informacji turystycznej. Można ją uzyskać tylko w Urzędzie Miejskim, gdzie udziela jej Biuro Promocji Miasta – jednak tylko w godzinach urzędowania. W badanym powiecie konieczne jest podjęcie przez władze samorządowe szeregu inicjatyw, w pierwszym rzędzie zestawienie w jednym miejscu i udostępnienie szeregu podstawowych informacji dla turystów na jednym turystycznym portalu internetowym mikroregionu, podjęcie zabiegów rewaloryzacji kilku ważniejszych obiektów pałacowo-parkowych, udostępnienie ważniejszych obiektów zabytkowych dla ruchu turystycznego. Autorzy raportu sugerują podjęcie starań o środki finansowe z budżetu programów Unii Europejskiej, finansujących inicjatywy związane z turystyką.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego znajduje się kilkanaście obiektów noclegowych i gastronomicznych w różnych kategoriach. Uboga oferta kulturalna poza obszarem dolnośląskiej metropolii (mała liczba placówek kulturalnych, eventy o znaczeniu lokalnym) jest równoważona centralnym w stosunku do mikroregionu położeniem Wrocławia (gdzie koncentruje się wiele typów oferty kulturalnej) i łatwością dotarcia do miasta z praktycznie każdej miejscowości powiatu ziemskiego. Jednak wiele do życzenia pozostawia również oferta sportowo-rekreacyjna powiatu - składa się na nią kilkanaście boisk sportowych, kilka ośrodków jeździeckich oraz łowisk rybackich. W tym wypadku (poza wyjątkami takimi jak zalew w Mietkowie z jego infrastrukturą wodno-rekreacyjną oraz Masyw Ślęży z możliwościami wędrowki górskiej) powiat nie spełnia naturalnej roli rekreacyjnego zaplecza dla wielkiego miasta i jego gości, co drastycznie ogranicza na tym terenie potencjalne korzyści płynące z turystyki przyjazdowej.

IV: Wrocław i powiat ziemski wrocławski jako destynacja turystyki kulturowej

Miasto i mikroregion posiada walory istotne z punktu widzenia licznych form turystyki kulturowej. Są to przede wszystkim: **turystyka eventowa kultury wysokiej i popularnej** (kilkanaście imprez kulturalnych o randze krajowej i międzynarodowej), **turystyka muzealna** (pięć obiektów o randze krajowej, a także kilka placówek o znaczeniu regionalnym), **turystyka miejska, turystyka religijna** (kilkanaście zabytkowych obiektów sakralnych związanych z dziejami różnych religii, siedziba czterech biskupstw), **turystyka dziedzictwa kulturowego** (tysiącletnia historia Wrocławia związana z dziejami różnych narodowości, obiekt UNESCO i Pomnik Historii na terenie miasta), **turystyka tematyczna** (dwa znaczące szlaki kulturowe, zbiór obiektów i tematów na kilka dalszych, szereg tematycznych tras miejskich), **turystyka kulturowo-przyrodnicza** (dwa parki krajobrazowe, kilka historycznych parków i ogrodów miejskich), **turystyka archeologiczna** (rezerwat archeologiczny, kilkanaście obiektów archeologicznych związanych z pradziejami Śląska) oraz **turystyka etniczna** (teren zamieszkiwany przez ludność niemiecką przed rokiem 1945). Przy stworzeniu odpowiedniej infrastruktury turystycznej, a także wykorzystaniu różnych narzędzi promocyjnych, badany teren może stać się również ważną destynacją innych typów turystyki kulturowej, a są to przede wszystkim **turystyka obiektów przemysłowych i technicznych** (kilkaset zabytkowych mostów, kładek oraz obiekty hydrotechniczne związane

z działalnością przemysłową nad Odrą), **turystyka literacka** (szlak tematyczny związany z powieściami Marka Krajewskiego) i **turystyka regionalna**, w mniejszym stopniu może to być także **turystyka kulinarna** (kilka historycznych obiektów gastronomicznych, kilka znaczących imprez kulinarnych) oraz **turystyka żywej historii**.

KLASYCZNE PODRÓŻE KULTUROWE (turystyka kultury „wysokiej”)

Elitarna Turystyka Eventowa

We Wrocławiu corocznie odbywa się kilka prestiżowych w skali kraju eventów kultury wysokiej. Większość z nich odbywa się w Operze zwanej tu „wrocławskim kawałkiem Wiednia”. Najbardziej prestiżową imprezą kultury wysokiej jest odbywający się co roku i trwający ponad dwa tygodnie Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Wratistavia Cantans”, w którym bierze udział plejada światowych śpiewaków operowych, instrumentalistów, a także znane na całym świecie chóry. Repertuar festiwalu rozciąga się od czasów średniowiecza po współczesną muzykę klasyczną. W imprezie, co roku bierze udział kilka tysięcy koneserów muzyki poważnej zarówno z kraju jak i z zagranicy, a jej organizacja pozwala miastu utrzymywać wysoką pozycję na kulturalnej mapie Polski. Do innych międzynarodowych eventów kultury wysokiej należy zaliczyć odbywający się w październiku Festiwal Muzyki Wiedeńskiej, w programie którego można znaleźć dzieła najbardziej znanych wiedeńskich kompozytorów muzyki klasycznej m.in. Straussa, Mozarta i Lannera. Ostatnim z większych eventów o znaczeniu międzynarodowym organizowanych na terenie Wrocławia jest Międzynarodowy Festiwal Muzyczny „Maj z Muzyką Dawną”, którego repertuar wypełnia m.in. muzyka z czasów rządów na Śląsku dynastii Habsburgów oraz muzyka staropolska. Obecnie we Wrocławiu trwa budowa kolejnej hali koncertowej, którą jest Narodowe Forum Muzyki. Bogata i różnorodna oferta obiektu, udział wykonawców o prestiżu międzynarodowym, a także odpowiednie zabiegi promocyjne mogą doprowadzić do umocnienia pozycji Wrocławia na mapie kulturalnej Europy i świata. Wrocław w 2016 roku na rok zostanie Europejską Stolicą Kultury. Jest to kolejny ważny czynnik, który przy odpowiedniej wykorzystaniu szansy przez miasto może doprowadzić do prestiżowej pozycji miasta w skali organizacji eventów kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Najważniejszym walorem turystycznym Wrocławia dla uprawiania tej formy turystyki kulturowej jest zaprojektowana przez Maxa Berga Hala Stulecia, uznana w 2006 roku za obiekt światowego dziedzictwa UNESCO ze względu na „wyraz twórczego i innowacyjnego podejścia na rzecz rozwoju technik i metod konstrukcyjnych w wielkogabarytowych budowlach” oraz „wyjątkowe świadectwo wymiany poglądów wczesnej doby XX wieku, które ukształtowały wspólny wzorzec dla dalszej ewolucji konstrukcji żelazobetonowych, jedną z najcenniejszych i najbardziej efektownych estetycznie światowych zdobyczy nowoczesnej architektury”. Kolejnym ważnym obiektem dziedzictwa kulturowego Wrocławia jest wpis na listę Pomników Historii zespół historycznego centrum Wrocławia i zabytkowy zespół sakralny Ostrowa Tumskiego z wzniesioną w 1000 roku gotycką katedrą św. Jana Chrzciciela na czele, a także romańskim kościołem św. Idziego i uznawanym za najstarszy we Wrocławiu kościół św. Marcina. Większość zabytków należących do historycznego zespołu jest dostępna dla turystów. Jednakże większość zabytków sakralnych Ostrowa Tumskiego ma bardzo ograniczoną dostępność turystyczną. Zgoda biskupstwa, a także przyzwolenie konserwatora zabytków na możliwość regularnego zwiedzania m.in. kościoła św. Idziego uatrakcyjniłaby z pewnością „ofertę” Ostrowa Tumskiego szczególnie dla grupy docelowej, jaką są miłośnicy architektury.

Turystyka muzealna

We Wrocławiu znajduje się kilkanaście placówek muzealnych zarówno o randze krajowej jak i regionalnej. Najważniejszym obiektem muzealnym w mieście jest Muzeum Narodowe z czterema wystawami stałymi, obejmującymi sztukę śląską od XII do XIX wieku, sztukę polską w wiekach XVII-XIX oraz wystawę sztuki współczesnej. Najbardziej znanym obiektem należącym do Muzeum Narodowego jest otwarta w 1985 roku Panorama Racławicka, gdzie znajduje się cykloramiczny obraz Styki i Kossaka pt. „Bitwa pod Racławicami” z 1893 roku. Co roku muzeum odwiedza kilkaset tysięcy turystów (262 tys. w 2011 roku) i stanowi ono jedną z głównych oraz najczęściej zwiedzanych „płatnych” atrakcji turystycznych miasta. Kolejnym ważnym obiektem muzealnym jest unikatowe w skali kraju Muzeum Poczty i Telekomunikacji prezentujące unikalną kolekcję poczty polskiej a w niej historyczne znaczki pocztowe, konne pojazdy pocztowe oraz szyldy i skrzynki pocztowe. W placówce można także zobaczyć zabytki telekomunikacji zabytkowe odbiorniki radiowo-telewizyjne oraz aparaty telegraficzne i telefoniczne. Innym unikatowym w skali kraju obiektem jest Muzeum Sztuki Medalierskiej - jedyna samodzielna polska placówka, specjalizująca się w gromadzeniu zbiorów medalierskich i falestrycznych. Do innych wyróżniających w skali kraju placówek muzealnych zaliczyć należy Muzeum Architektury mieszczące się w gotyckich wnętrzach klasztoru bernardynów z XV wieku oraz Muzeum Sztuki Cmentarnej z zabytkowymi obiektami żydowskiej sztuki sepulkralnej. Do ciekawszych placówek o znaczeniu regionalnym zaliczyć należy Muzeum Mineralogiczne z kolekcją skał i minerałów występujących na terenie Dolnego Śląska, a także znajdujące się w Ratuszu Miejskim Muzeum Sztuki Mieszkańskiej. Większość placówek muzealnych jest dobrze promowana, każda z nich bierze udział w corocznej Nocy Muzeów. Jednakże wiele z nich jest atrakcyjnych tylko dla wyspecjalizowanych hobbystów. Konieczne wydaje stworzenie nowoczesnej ekspozycji i „multimedializacja” licznych wystaw muzealnych. Na wzrost frekwencji w placówkach mogłoby wpłynąć opracowanie programu „Wrocławska Karta Turystyczna”. To przyczyniłoby się do większych dochodów wrocławskich obiektów muzealnych, a w rezultacie zwiększenia budżetu na ich unowocześnienie.

Turystyka literacka

Najważniejszym wrocławskim produktem turystyki literackiej jest wirtualna trasa turystyczna „Śladami Eberharda Mocka”, na którą składa się 15 obiektów związanych z akcją serii powieści kryminalnych autorstwa wrocławskiego pisarza Marka Krajewskiego. W ciągu 13 lat od wydania pierwszej książki z serii (składającej się z 5 części) powieści zostały przetłumaczone na 18 języków, a autor otrzymał za nie kilka prestiżowych nagród m.in. „Paszport Polityki” w 2006 roku. Mimo tego, że powieści osiągają szczyty popularności w wielu krajach i dały miastu ogromną promocję, nie podjęto żadnych działań w celu rozbudowy infrastruktury turystycznej trasy. Jej przebieg nie jest w żaden sposób oznakowany, a także przy żadnym z obiektów nie postawiono tablic informacyjnych. Trasa promowana jest jedynie na stronie internetowej miasta, a także za pomocą mini-przewodnika. W celu stworzenia z trasy produktu turystycznego konieczna jest rozbudowa infrastruktury turystycznej, a także organizacja eventów promocyjnych np. organizacja corocznego festiwalu „Eberharda Mocka” lub ustanowienie dnia Eberharda Mocka i organizacja imprez tematycznych związanych z akcją książek, spotkania z autorem lub innych wydarzeń, podczas których fani powieści będą mogli poczuć klimat przedwojennego Wrocławia w którym umiejscowiona jest akcja powieści. Kolejnym ciekawym celem turystyki literackiej w powiecie wrocławskim jest szczyt Ślęży, gdzie miała miejsce akcja wydanej w 1995 roku powieści Tomasza Tryzny pt. „Panna Nikt”. Jest to jedno z najpopularniejszych polskich wydawnictw w latach 90. Została ona zekranizowana w 1996 roku przez wybitnego polskiego reżysera Andrzeja Wajdę, który w głównych rolach obsadził popularną polską aktorkę Annę Muchę. Postawienie tablicy informacyjnej z fotosami akcji filmu dziejącej się na Ślęży oraz

tekstem zawierającym najważniejsze informacje na temat powieści, kulis powstawania zdjęć na Ślęży oraz opis wątku „ślęzanskiego” w czasie jej akcji byłoby ciekawą atrakcją zarówno dla wielbicieli książki i filmu jak i pieszych turystów odwiedzających górę w celach rekreacyjnych. Popularność „Trylogii Husyckiej” Andrzeja Sapkowskiego, której akcja zahacza zarówno o Wrocław, jak i o górę Ślęzę może w najbliższych latach przyczynić się do stworzenia kolejnego literackiego szlaku turystycznego, którego koncepcje były ostatnio prezentowane przez poważnych badaczy.

TURYSTYKA EDUKACYJNA

Podróże studyjne i seminaryjne

Wrocław jest jedną z najatrakcyjniejszych krajowych destynacji turystycznych dla turystów odbywających podróże studyjne - wizyta tutaj może uzupełnić ich wiedzę na temat zróżnicowanych dziejów poszczególnych dzielnic dzisiejszej Polski oraz dać im doświadczenie zetknięcia z dniem współczesnym regionalnej polskiej metropolii. Z kolei uczestników akademickich wyjazdów edukacyjnych zabytki i historia miasta mogą inspirować do poznania historii i kultury Prus w XVIII i XVIII wieku, procesów reformacji miasta i wsi w XVI i ich rekatolizacji w XVII wieku, wspomóc w pogłębieniu tematów związanych z początkami i podziałami państwa piastowskiego, najnowszej historii Ziemi Odzyskanych po 1945 roku, dziejów społeczności żydowskiej w XIX i XX wieku, walkami armii III Rzeszy z Armią Czerwoną w ostatnim okresie II wojny światowej. Fachowcy w dziedzinie architektury i sztuki mogą odbywać wizyty w celu zapoznania się w celu zapoznania się z architekturą gotyku i baroku. Powiat Wrocławski jest także idealnym celem dla osób zainteresowanych pradziejami Śląska, oraz życiem codziennym, kulturą i religią plemion zamieszkujących te tereny w epoce przedchrześcijańskiej. Dla studentów geologii i geografii Ślęza jest inspirującym obiektem zachęcającym do poznania historii geologicznej masywu, jak i bogatej historii geologii Sudetów.

Podróże tematyczne wzdłuż szlaków.

Przez Wrocław przebiegają dwa międzynarodowe szlaki kulturowe: pętle Dolnośląska i Ślęzańska Drogi św. Jakuba oraz Europejski Szlak Romański. Najważniejszym wrocławskim obiektem położonym na trasie drogi św. Jakuba jest greckokatolicka (aktualnie) katedra św. Wincentego i św. Jakuba, będąca siedzibą eparchii wrocławsko-gdańskiej. Początki powstania obiektu sięgają XIII wieku - zbudowany został on w stylu gotyckim, natomiast wyposażenie jego wnętrza pochodzi z okresy baroku. We Wrocławiu znajduje się aż pięć obiektów należących do Europejskiego Szlaku Romańskiego: kościoły św. Idziego i Św. Marcina (z fragmentami zamku), archikatedra św. Jana Chrzciciela z relikwiami z XI-XII wieku, tympanon fundacyjny nad zakrystią w kościele NMP na Piasku oraz pochodzący z ołbińskiego opactwa portal z 1150 roku w polskokatolickiej katedry pw. Św. Marii Magdaleny. Infrastruktura turystyczna, a także promocja turystyczna drogi św. Jakuba na terenie Wrocławia jest niestety znikoma. W dolnośląskiej informacji turystycznej można jedynie pobrać małą ulotkę z adresem koordynatora szlaku i podana stroną internetową trasy. Jedyne elementy infrastruktury turystycznej jest tablica informacyjna i logo szlaku przy soborze św. Wincentego i Jakuba. Szlak Romański natomiast w ogóle nie posiada oznakowania w większości miejscowości posiadających obiekty na terenie województwa dolnośląskiego ani przy drogach. W wypadku obydwu szlaków konieczna jest inwestycja w wydanie materiałów promocyjnych, a także oznakowanie szlaku na terenie miasta i powiatu. Ponadto Wrocław mógłby być ważnym punktem na trasie turystycznej w przypadku uruchomienia postulowanych przez badaczy turystyki w ostatnich latach: Szlaku Polskich Fortec i Umocnień, Szlaku Światowego dziedzictwa w Polsce (Mikos v. Rohrscheidt 2009) lub

literackiego Szlaku Trylogii Husyckiej – B. Włodarczyk - w tym ostatnim wypadku także Ślęza). Warta rozważenia byłaby propozycja uruchomienia regionalnego dolnośląskiego szlaku kulturowego, eksponującego np. wątek wielokulturowości tego regionu lub jego niemałego dziedzictwa przemysłowego. W obu wypadkach Wrocław mógłby znakomicie wpisać się w takie projekty ze swoimi łatwymi do skonstruowania lub już istniejącymi (wątek industrialny) trasami miejskimi.

Podróże językowe

Zdaniem wybitnych profesorów filologii polskiej Jerzego Bralczyka i Jana Miodka, to właśnie Wrocław i Ziemie Odzyskane po 1945 roku są terenami gdzie mieszkańcy mówią „najczystsza” polszczyzną bez gwarowych naleciałości. Stworzenie szerokiej oferty edukacyjnej nauki języka polskiego dla obcokrajowców oraz kontakt z rdzennymi mieszkańcami Wrocławia mógłby sprawić, że Wrocław stanie się główną destynacją turystów chcących nauczyć się języka polskiego. Taka możliwość istnieje już obecnie – przy podjęciu studiów na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, a także wzięciu udziału w kursach językowych organizowanych przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Stworzenie dłuższych indywidualnych pakietów pobytowych powiązanych z tą ofertą edukacyjną oraz odpowiednie zabiegi promocyjne pomogłyby w dotarciu do tej grupy docelowej, a w szczególności młodzieży i studentów z krajów Europy Wschodniej i krajów Unii Europejskiej.

POWSZECHNA TURYSTYKA KULTUROWA

Turystyka miejska

Wrocław według danych z Instytutu Turystyki jest obecnie czwartą miejską destynacją turystyczną w kraju pod względem liczby odwiedzających miasto turystów. Wśród głównych walorów kulturowych miasta, atrakcyjnych dla turystów uprawiających „City Break” jest wrocławski Rynek z gotyckim ratuszem, którego początki powstania sięgają XIII wieku. Ciekawą atrakcją turystyczną są Jatki –jeden na świecie pomnik upamiętniający zwierzęta rzeźne, powstały na miejscu, gdzie dawniej znajdował się targ mięsny. Turystów zainteresuje też z pewnością oddalony kilkaset metrów od Jatek dziedziniec wybudowanego w XIII wieku dawnego więzienia miejskiego. Jedną z największych atrakcji miasta jest Gmach Główny Uniwersytetu Wrocławskiego z najdłuższą w Europie barokową elewacją i słynną Aulą Leopoldina z XVIII wieku, gdzie obecnie odbywają się najważniejsze uroczystości akademickie uczelni. Miasto posiada także największą w Polsce ilość punktów widokowych na zabytkach, wśród których obok wieży katedralnej wymienić należy wieżę kościoła św. Elżbiety oraz Wieżę Matematyczną w Gmachu Uniwersytetu Wrocławskiego. Największym „dziecięcym” walorem turystycznym miasta jest z kolei Szlak Krasnoludków, a jego interaktywną atrakcją poszukiwanie figurek krasnali rozsianych po całym ścisłym centrum miasta. Wieczorną atrakcją Wrocławia jest z kolei pokaz Fontanny Multimedialnej z muzyką klasyczną oraz współczesną. Ze względu na swoją bogatą i różnorodną ofertę usługową (kilkanaście centrów handlowych) Wrocław jest także bardzo atrakcyjny dla miłośników „shoppingu turystycznego” z rejonu całego Dolnego Śląska. Szeroka oferta kulturalno-sportowo-rozrywkowa (kilkanaście kin, teatrów, galerii, dyskotek, park wodny oraz kilka obiektów sportowych) sprawia, że turyści przybywający do miasta nie mogą narzekać na brak możliwości spędzenia wolnego od zwiedzania czasu.

Turystyka etniczna

Wrocław jest miastem, które przez ponad sześć wieków znajdowało się od panowaniem króla Czech, monarchii habsburskiej, Prus i Rzeszy Niemieckiej. W krajobrazie kulturowym miasta

szczególnie wyraźnie zaznaczają się elementy pruskiego dziedzictwa kulturowego. Dlatego też Wrocław jest popularną destynacją wśród grup niemieckich turystów. Cześć z nich niegdyś zamieszkiwała miasto lub Dolny Śląsk przed 1945 rokiem, inni są ich potomkami, niemniej rośnie także grupa Niemców wybierających się na wyprawę po śladach własnej kultury narodowej, nie posiadających osobistych związków z tym regionem. Do głównych atrakcji kulturowych atrakcyjnych dla tej grupy docelowej należy zaliczyć cały zespół zabytków historycznego centrum Wrocławia, odrestaurowany w 2009 roku Pałac Spaetgenów - powstała w XVIII wieku dawną neorenesansową rezydencję królów pruskich, a także pochodzący z okresu III Rzeszy budynek Urzędu Wojewódzkiego – jeden z nielicznych dobrze zachowanych gmachów publicznych z tego okresu dziejów Niemiec. Każde z wrocławskich biur przewodnickich obsługuje turystów w języku niemieckim, a materiały informacyjne dotyczące głównych zabytków miasta są zwykle tłumaczone na ten język. Ciekawą atrakcją turystyczną dla niemieckich turystów byłaby z pewnością wystawa poświęcona tematyce dawnych Prus gdzie można by zaprezentować historię, kulturę oraz życie codzienne mieszkańców tego regionu przed 1945 roku.

Kolejną silnie zaznaczającą się na wrocławskiej ziemi grupą etniczną są Żydzi. Do najważniejszych atrakcji turystycznych mogących szczególnie zainteresować tą grupę, należy zaliczyć znajdującą się w dzielnicy Czterech Wyznań XIX-wieczną Synagogę pod Białym Bocianem, a także cmentarz żydowski przy ulicy Ślężnej we Wrocławiu, będący obecnie siedzibą unikatowego na skalę kraju Muzeum Sztuki Cmentarnej. Ostatnią i najmniejszą z grup etnicznych zamieszkujących Wrocław są Karaimowie - naród pochodzenia tureckiego, wyznawcy karaimizmu (religii wywodzącej się z judaizmu z wątkami islamu i chrześcijaństwa) - najmniej liczna mniejszość etniczna w Polsce. We Wrocławiu znajduje się główna siedziba Związku Karaimów Polskich przybyłych na te tereny po II wojnie światowej. Być może ciekawym celem dla turystów zainteresowanych dziejami grup etnicznych byłaby oparta o pozyskane od nich zbiory, jedyna w Polsce poświęcona im ekspozycja w ramach Muzeum Etnograficznego. Znakomitym miejscem na taką wystawę wydaje się być właśnie miasto, w którego najnowszej historii dokonały się przełomowe zmiany etniczne w tak krótkim czasie, w których zresztą toki przedstawiciele omawianej grupy po raz pierwszy pojawili się na jego terenie.

Turystyka religijna

Wrocław jest siedzibą biskupstw czterech wyznań (archidiecezja wrocławska kościoła rzymsko-katolickiego, siedziba prawosławnej eparchii wrocławsko-gdańskiej, siedziba biskupa diecezji wrocławskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (luterńskiego), siedziba biskupa wrocławskiej diecezji kościoła polskokatolickiego). Generuje to znaczny potencjał miasta w możliwości organizowania kongresów, rekolekcji, pielgrzymek, zjazdów religijnych a także wielu innych eventów związanych z religijnymi aspektami kultury. We Wrocławiu swoją siedzibę ma także popularna katolicka rozgłośnia „Radio Rodzina” będąca celem kilku tysięcy pielgrzymów rocznie. Największym wydarzeniem w historii wrocławskich eventów religijnych był zorganizowany w maju 1997 roku 46 Kongres Eucharystyczny, podczas którego przemówienie wygłosił papież bł. Jan Paweł II. Ciekawym pomysłem w ramach rozwijania tej gałęzi turystyki byłoby stworzenie Centrum Turystyki Religijnej we Wrocławiu jako placówki zajmującej się organizacją eventów konferencyjnych, udostępnianiem sal konferencyjnych, organizacją noclegu i wyżywienia dla przybywających turystów a także organizacją eventów tematycznych, jak np. ponadlokalne przeglądy czy festiwale współczesnej muzyki religijnej.

Popularna turystyka eventowa

We Wrocławiu, co roku odbywa się kilkadziesiąt eventów o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Do najbardziej znanych zaliczyć należy odbywający się na deskach teatru

muzycznego „Capitol” odbywający się w marcu Przegląd Piosenki Aktorskiej, podczas którego swoje występy daje plejada polskich aktorów brali w nim udział m.in. Krystyna Janda oraz Stanisława Celińska. Stałym punktem programu dla miłośników jazzu jest organizowany od 1964 roku w marcu festiwal „Jazz nad Odra”, w którym bierze udział wielu wybitnych polskich i zagranicznych jazzmanów m.in. Urszula Dudziak, Pat Metheny, Don Cherry, Ewa Bem. Zdobywającą coraz większą popularność imprezą jest odbywający się podczas długiego weekendu Międzynarodowy Festiwal Gitarowy, którego główną atrakcją jest próba bicia gitarowego rekordu Guinnessa pod względem liczby gitarzystów grających wybrany utwór Jima Hendrixa. Do najbardziej prestiżowych eventów filmowych należy zaliczyć odbywający się podczas lata międzynarodowy festiwal filmowy „Era Nowe Horyzonty”, podczas którego we wrocławskich kinach, rynku, a także w Arsenale Miejskim można obejrzeć różnogatunkowe kino zarówno polskiej jak i światowej produkcji. Impreza na stałe zaznaczyła się na mapie prestiżowych festiwali filmowych. Główną atrakcją imprezy, są konkursy gdzie można zdobyć nagrodę w kilkunastu kategoriach m.in. film krótkometrażowy, film pełnometrażowy, film o sztuce. Poza tym we Wrocławiu ma miejsce wiele happeningów artystycznych, a także festiwali muzyki niszowej np. Wrocław Industrial Fest, w którym biorą udział wykonawcy z całego świata zajmujący się tworzeniem muzyki industrialnej-jednej z odmian muzyki elektronicznej. Ze względu na wpis na Europejską Stolicę Kultury 2016 liczba eventów odbywających się we Wrocławiu będzie stale wzrastać, a oferta stanie się jeszcze bogatsza i bardziej różnorodna. Dzięki, czemu powinna zadowolić różne typy odbiorców.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Wrocław nieprzypadkowo zwany jest miastem „parków i ogrodów”. Znajduje się tu bowiem kilkanaście zabytkowych parków, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego, a także Ogród Zoologiczny oraz historyczny Ogród Japoński. Do najważniejszych walorów przyrodniczych miasta zaliczyć należy założony w XVIII wieku Park Szczytnicki, gdzie występuje ponad 400 gatunków drzew i krzewów. Miejsce jest cenione przede wszystkim za swój krajobrazowy charakter, a także ogromne walory kompozycyjne oraz dendrologiczne. Na terenie parku znajduje się drewniany kościół pw. Św. Jana Nepomucena pochodzący z przełomu XVI i XVII wieku. Jednak do największych atrakcji parku zaliczyć należy powstały w latach 1909-12 unikatowy w skali kraju i Europy Ogród Japoński, który dzięki pracy specjalistów z tego kraju został zaprojektowany zgodnie z japońską sztuką ogrodową. Kolejnym ważnym zabytkiem parku jest znajdująca się obok Hali Stulecia pergola w kształcie elipsy, wybudowana na początku XX wieku wokół sztucznego stawu z fontanną (obecnie Fontanna Multimedialna). Kolejną ważną atrakcją przyrodniczą miasta jest Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego. Powstał on w 1811 roku i znajduje się w nim około 7, 5 tysiąca gatunków roślin szklarniowych i gruntowych, a na terenie alpinarium można zobaczyć przekrój geologiczny wrocławskich złóż węgla z wkomponowanymi odciskami wymarłych gatunków roślin. Niedaleko ogrodu swoją siedzibę ma Muzeum Przyrodnicze – placówka istnieje od 1814 roku, a w jej kolekcji znajduje się wiele okazów gatunków wymarłych lub rzadkich m.in. szkielet wymarłego 10 tys. lat temu jelenia olbrzymiego i czaszka tura. Na terenie powiatu znajdują się dwa parki krajobrazowe „Ślęzański Park Krajobrazowy” z rezerwatami przyrody „Góra Ślęza” i „Góra Radunia” oraz „Park Krajobrazowy Doliny Bystrzycy”. Główną atrakcją pierwszego z nich są szczyty Góry Ślęzy (713 m. n.p.m.) z unikatowymi stanowiskami skał i blokowisk gabrowych oraz rzadkimi gatunkami mchów i porostów oraz Raduni (573 m. n.p.m.) z unikatami florystycznymi, gdzie występują stanowiska rzadkich roślin naczyniowych i paproci. Główną atrakcją parku krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” jest sztuczny zbiornik retencyjny w Mietkowie. Faunę parku najliczniej reprezentują ptaki, m.in. sikorka modra oraz zięba, a także bocian biały. Wrocławskie biura przewodnickie oraz przewodnicy indywidualni posiadają zwykle w swoich ofertach wirtualne

przyrodnicze trasy tematyczne, jak „Szlakiem Wrocławskich Parków i Ogrodów”, a także wycieczki w Masyw Ślęży. Grupą docelową tego typu turystyki kulturowej może być każda grupa wiekowa.

Turystyka archeologiczna

Gmina Sobótka w powiecie Wrocławskim jest miejscem historycznie związanym z pradziejami Śląska. Górująca nad miastem Ślęza była obiektem kultu solarnego w kulturze lużyckiej (V w. p.n.e.). Zamieszkiwało ją wówczas plemię Ślęzan. Do dziś można zobaczyć pozostałości kultury materialnej tego okresu. Główną atrakcją archeologiczną masywu są kultowe rzeźby przedstawiające postać różnych zwierząt, m.in. postać „Niedźwiedź” na szczycie Ślęży oraz rzeźba „Panna z Rybą” na czerwonym szlaku z Sobótki. W miejscowości Będkowitz znajduje się rezerwat archeologiczny, do którego głównych atrakcji zaliczyć należy otoczone wałem grodzisko z wałem obronnym oraz cmentarzisko kurhanowe liczące 7 kurhanów - stożkowych kopców ziemnych, niekiedy zwieńczonych kamieniami. Obiekt jest dobrze zachowanym zespołem zamieszkanym przez Ślęzan od VIII do XIII wieku. Na terenie Sobótki znajdują się dwa szlaki archeologiczne. Pierwszy z nich to szlak czerwonego niedźwiadka prowadzący z Sobótki do rezerwatu archeologicznego w Będkowitzach oraz dłuższy szlak czarnego niedźwiadka prowadzący z Sobótki do Będkowitz pozwalając poznać wszystkie obiekty prehistoryczne masywu. Placówką muzealną specjalizującą się w archeologii jest Muzeum Ślązańskie w Sobótce, gdzie znajduje się stała wystawa „Śladami dawnych wierzeń” poświęcona elementom kultury duchowej Ślęzan. Grupą docelową są studenci, a także nauczyciele akademicy. Obiekty archeologiczne na terenie mikroregionu są także szczególnie atrakcyjne dla pasjonatów archeologii, a także turystów zainteresowanych prehistorią ziem polskich. Ciekawym pomysłem byłoby wydanie albumu oraz bezpłatnego folderu „Turystyka archeologiczna w powiecie wrocławskim”. Udostępnienie materiałów we wrocławskich punktach turystycznych mogłoby zmotywować turystów do wypraw w tą część mikroregionu.

Turystyka obiektów przemysłowych i technicznych

Wrocław posiada ogromny potencjał dla miłośników turystyki industrialnej. Biuro Sportu, Turystyki i Rekreacji Urzędu Miejskiego we Wrocławiu umieściło na stronie internetowej miasta propozycję 3 tras turystycznych, prowadzących do najciekawszych zabytków technicznych miasta. Miasto zajmuje pierwszą pozycję w kraju, a czwartą w Europie pod względem liczby posiadanych mostów. Jest ponad 200. Dla turystów zainteresowanych historią i konstrukcją wrocławskich mostów przygotowana została wirtualna trasa turystyczna „Mosty i Przepawy”. Jest ona pomyślana, jako droga spacerowa prowadząca po najpiękniejszych 20 mostach i przepawach Wrocławia. Do głównych walorów turystycznych tego miejskiego szlaku zaliczyć należy Most Grunwaldzki - powstała w latach 1908-1910 wiszącą konstrukcją stalową i nitowaną z elementami nośnymi wspartymi na muryowanych pylonach z granitowym oblicowaniem, o wysokości 20 m. Do innych ciekawych konstrukcji na trasie szlaku zaliczyć należy zbudowany w 1889 roku dwuprzęsłowy Most Tumski znajdujący się między wyspą Piasek, a Ostrowem Tumskim. Z kolei zespół nadodrzańskich zabytków techniki związanych z działalnością przemysłową nad tą rzeką można zobaczyć spacerując wzdłuż dwóch tras turystycznych. Pierwsza z nich prezentująca „Budowle Hydrotechniczne Wrocławskiego Węzła Wodnego” obejmuje 13 obiektów hydrotechnicznych, z których najciekawszy jest Jaz Opatowicki piętrzący wody Odry na jej górnym wrocławskim odcinku. Prowadzi on na Wyspę Opatowicką, gdzie znajduje się Wrocławski Park Linowy z kompleksem nadrzecznych atrakcji (mostów, kładek i drewnianych platform) zawieszonych na stalowych linach. Park jest idealnym miejscem aktywnego wypoczynku zarówno dla dzieci jak i dorosłych. Trzecia z industrialnych tras turystycznych obejmuje 35 obiektów, będących zabytkami techniki Wrocławskiego Węzła

Wodnego. Największą atrakcją turystyczną tej trasy jest Otwarte Muzeum Odry, posiadające w swojej kolekcji m.in. holownik parowy Nadbor zbudowany w 1949 r. w holenderskiej stoczni oraz dziewięć innych dużych i dwanaście małych holowników, przeznaczonych do obsługi barek na Odrze skanalizowanej. Inna atrakcją jest dźwig pływający „Wróblin” zbudowany w latach 1938-1939 w Fürstenbergu nad Odrą oraz barka „Irena” zbudowana w 1936 r. przez stocznnię w Bydgoszczy. Na stronie internetowej można znaleźć szczegółowe informacje i pobrać przewodnik po poszczególnych trasach. Jednak wszystkie trzy szlaki wymagają oznakowania w terenie i postawienia tablic informacyjnych przy poszczególnych obiektach. Fundacja Otwartego Muzeum Techniki przez cały czas zbiera fundusze na budowę tego typu placówki muzealnej. Odpowiednia ekspozycja dziedzictwa przemysłowego miasta w roku 2016 – w czasie „europejskiej stołeczności kulturalnej” może pozwolić na podniesienie znaczenia wrocławskiej turystyki obiektów poprzemysłowych i technicznych do rangi międzynarodowej.

Kulturowa turystyka militarna

Ze względu na ogromne zniszczenie Wrocławia podczas działań wojennych w 1945 roku pozostałości miejskich dzieł obronnych jest dziś stosunkowo niewiele. Dla turystów udostępnione jest Muzeum Militariów, znajdujące się w dawnym arsenale miejskim. W kolekcji tej placówki muzealnej znajdują się militaria z różnych epok- prezentuje ona aktualnie trzy stałe wystawy. Sale Broni Palnej i Broni Białej ilustrują rozwój i przemiany wielu typów broni. Ozdobą tej kolekcji są szable imienne, należące do wybitnych polskich oficerów, na przykład marszałka Edwarda Rydza – Śmigłego. Trzecia Sala im. Jacka Kijaka mieści wystawę hełmów. Szczególną wartość ma kolekcja hełmów stalowych Wojska Polskiego - od modeli z 1917 roku do stosowanych obecnie. Kolejną ciekawą atrakcją jest Wzgórze Polskie - pozostałość po dawnym Bastionie Sakwowym oraz zachowana w bardzo dobrym stanie Fosa Miejska. W ofercie wrocławskich biur przewodnickich istnieją oferty tematyczne skierowane do miłośników turystyki militarnej. Przykładem jest propozycja wycieczki „Szlakiem dawnych fortyfikacji miejskich” – spacer wzdłuż XVIII wiecznych fortyfikacji miasta. Odrębną odmianą atrakcji w tej dziedzinie mogą być cmentarze wojenne, których na terenie Wrocławia jest aż cztery. Największym z nich jest cmentarz Oficerów Radzieckich, gdzie pochowano poległych lub zmarłych z ran odniesionych w czasie oblężenia miasta w 1945 roku ponad 750 oficerów radzieckich - głównie z 6 Armii I Frontu Ukraińskiego pod dowództwem gen. Władimira Głuzdowskiego. Kolejną wojenną nekropolią jest cmentarz Żołnierzy Radzieckich na Skowroniej Górze. Pochowano tu około 7, 5 tysiąca żołnierzy, którzy zginęli podczas akcji dywersyjnej w 1945 roku. Na terenie miasta znajduje się także cmentarz Żołnierzy Polskich, gdzie pochowano 603 żołnierzy poległych w czasie kampanii wrześniowej. Ostatnią wojenną nekropolią jest cmentarz Żołnierzy Włoskich-jeńców wziętych do niewoli po przegranej dla Włochów bitwie pod Caporetto 24.10.1917 roku. Stan zachowania wszystkich nekropoli oraz stopień konserwacji jest bardzo dobry. W celu zapoznania turystów z historią miejsc ciekawym pomysłem byłoby stworzenie samochodowej trasy turystycznej „Szlak cmentarzy wojennych z czasów I i II wojny światowej”.

Regionalna turystyka kulturowa

Liczne z wymienionych powyżej obiektów i wydarzeń, znajdujących się lub odbywających na terenie Wrocławia i w jego okolicach, mogłyby stać się elementami multitematycznego regionalnego szlaku kulturowego, eksponującego bogatą w wydarzenia historię oraz kulturową różnorodność Śląska. Z pewnością w przestrzeni takiego szlaku powinny się znaleźć: Ostrów Tumski, jako zespół zabytków reprezentujących piastowską historię tych ziem, Rynek z Ratuszem, reprezentujące historyczną stolicę regionu, Ślęza i Rezerwat Archeologiczny w Będkovicach, jako główne atrakcje turystyczne związane z prehistorią

Śląska, a także wrocławskie muzea z wystawami odnoszącymi się do dziejów i kultury Dolnego Śląska.

We Wrocławiu znajdują się także nagrobki kilku śląskich władców z dynastii Piastów, stanowiące niezależnie od wartości dla dziejów regionu również ciekawe obiekty sztuki nagrobnej. Są to: sarkofag Henryka II Pobożnego w soborze św. Wincenta i Jakuba, nagrobek Henryka IV Probusa w kościele św. Krzyża oraz Henryka III Białego w klasztorze Urszulanek we Wrocławiu. W klasztorze pochowani zostali także książęta: Henryk V Brzuchaty oraz Henryk VI Dobry. Informacje na temat grobów władców rzadko pojawiają się w przewodnikach po mieście. Stworzenie specjalnego folderu promocyjnego, a także wirtualnej trasy dla turystów pomogłoby w lepszej promocji samych walorów, a także obiektów, w których się znajdują.

Turystyka żywej historii

Na terenie miasta działa kilka grup rekonstrukcji historycznej m.in. Festung Breslau-miłośnicy umundurowania i wyposażenia z okresu II wojny światowej - z naciskiem na jednostki biorące udział w walkach o Wrocław w 1945 roku. Kolejną ciekawą grupą jest „Drużyna Wojów Ślązańskich” zajmująca się odtwarzaniem kultury materialnej i duchowej Słowian z przełomu X i XI wieku, osiadłych w okolicach Śląży. Organizacja corocznej inscenizacji walk o Wrocław oraz obrzędów Nocy Świętojańskiej w Sobótce byłaby ciekawym wzbogaceniem kalendarza eventów na terenie mikroregionu, a także dawałoby możliwość stworzenia kolejnych markowych produktów turystycznych miasta i regionu.

Turystyka kulinarna

W 2007 roku Wrocław został ogłoszony Kulinarną Stolicą Polski. Paradoksalnie mimo braku własnych produktów regionalnych i tradycyjnych miasto zostało docenione ze względu na swoją historyczną wielokulturowość, w tym konkretnym aspekcie wyrażającą się w umiejętnym komponowaniu elementów kuchni czeskiej, niemieckiej, francuskiej, polskiej i żydowskiej. Ponadto repatrianci zasiedlający te ziemie po 1945 roku w szczególności sposób kultywowali tradycje polskiej kuchni kresowej. Wrocławska oferta gastronomiczna jest bardzo bogata i różnorodna. Najstojniejszą restauracją w mieście jest Piwnica Świdnicka - lokal założony w 1273 roku, najstarsza restauracja w Europie oferująca tradycyjną kuchnię polską i ciemne piwo. W jej historycznych wnętrzach bywali Juliusz Słowacki, Johann W. Goethe i Józef Wybicki. Kolejnym atrakcyjnym obiektem gastronomicznym jest Restauracja „Spiż”, gdzie w 1994 roku powstał pierwszy w Polsce browar restauracyjny. We Wrocławiu co roku ma miejsce kilka eventów kulinarnych m.in. odbywający się w maju Festiwal Dobrego Piwa (Zamek w Leśnicy), a także Festiwal Karpia Milickiego oraz Festiwal Kulinarny podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych, gdzie odkrywane są potrawy dawnej kuchni regionalnej.